

ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

УДК 346:330:341:1

Є. М. БІЛОУСОВ,
кандидат юридичних наук, провідний науковий
співробітник НДІ правового забезпечення іннова-
ційного розвитку НАПрН України

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ РЕГІОНІВ ДЕРЖАВИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

Статтю присвячено вивченню загроз економічній безпеці регіону держави та досліджено основні показники, які використовуються для аналізу її стану. Особливо автором розглянуто доктринальні джерела та наведено перелік робіт учених, у сфері наукових інтересів яких знаходяться економічна безпека регіону та питання загроз економічній безпеці регіону держави.

Ключові слова: економічна безпека, економічна безпека регіону, забезпечення економічної безпеки регіону.

Постановка проблеми. Як відомо, економічна безпека регіону, незважаючи на помірні порівняно із загальнодержавним рівнем обсяги промислового виробництва та господарської діяльності, є об'єктом управління із надзвичайно складним набором методологічного інструментарію його (управління) забезпечення. На рівні регіону потребують вирішення не лише проблеми подолання бідності, диспропорції розвитку, депресивності у соціально-економічній сфері. Регіональна економіка характеризується значним обмеженням ресурсної бази та можливостями продуктивних сил, оскільки мова йде про господарство окремого регіону, який порівняно з іншими регіонами виступає як тотожний суб'єкт публічно-правових відносин. Ідеться про те, що, на відміну від економічної безпеки держави, задля чого консолідуються ресурси та потенціал усіх регіонів усієї країни, система економічної безпеки регіону має значно менші можливості для власного забезпечення, виходячи із регіональних можливостей та особливостей розміщення продуктивних сил і специфіки економічних процесів.

Метою написання статті є спроба визначення поняття «загрози економічній безпеці регіону», визначення їх основних видів, а також аналіз основних ризиків.

Аналіз останніх досліджень. Вивченням питань економічної безпеки регіону та загроз економічній безпеці регіону свої праці присвятили такі вчені, як: С. В. Валентей, А. Г. Гранберг, А. М. Гуменюк, М. М. Єрмошенко, О. О. Мельник, С. А. Романюк та ін.

Виклад основного матеріалу. Отже, «система економічної безпеки регіону повинна бути орієнто-

вана на забезпечення економічної незалежності, стабільності і стійкості, здатності до саморозвитку і прогресу. Її основними принципами мають стати комплексність і системність, гнучкість, порівнянність витрат щодо забезпечення безпеки та майбутніх збитків від загроз. Взаємодія регіональних органів управління та суб'єктів господарювання у системі програмно-цільового управління економічною безпекою повинна будуватися на основі застосування сукупності економічних регуляторів господарської діяльності, пов'язаних із економічними інтересами суб'єктів господарювання регіону» [1]. Ця теза є слушною, тому що розвиток регіону, регіонального виробництва, економічних зв'язків між господарюючими суб'єктами регіону – все це сприяє збільшенню рівня його економічного зростання, і в кінцевому результаті – економічному зростанню держави в цілому.

Єдине зауваження, яке необхідно зробити, полягає в тому, що будь-які процеси регіонального розвитку, а особливо орієнтовані на зовнішньоекономічну діяльність, мають відбуватися в контексті проведення чіткої, послідовної загальнодержавної економічної політики. Подібна необхідність яскраво підтверджується сучасними історичними реаліями України, коли за умови зовнішньої агресії з боку Російської Федерації низка регіонів України не може переорієнтуватися на нові ринки збуту і продовжує економічні відносини із країною-агресором.

Подібна ситуація породжує прямі загрози не лише для економічної безпеки регіону, а й економічної безпеки країни в цілому, оскільки інша держава, яка є потенційним суб'єктом конкуренції на зовніш-

ноекономічному просторі, отримує певні важелі впливу на економічні процеси іншої, економічно залежної від неї держави.

У цьому контексті можна підтримати позицію окремих науковців, які стверджують, що «економічна безпека регіонів має забезпечуватися в рамках регіональної політики шляхом зменшення територіальних диспропорцій; удосконалення міжрегіональних та міжбюджетних відносин; узгодження підприємницьких, регіональних та державних інтересів у процесі розміщення виробництва та інвестицій; формування регіональних інноваційних систем, формування кластерів, розвитку транскордонного співробітництва регіонів» [2].

Слід зазначити, що загрози економічній безпеці регіонів мають подвійну природу: по-перше, вони характеризуються регіональним походженням і їх джерела знаходяться в самому регіоні; по-друге, економічні загрози регіону несуть у собі загальнодержавна політика та загальнодержавні процеси. Останнє розкривається особливо яскраво через політику збалансованого регіонального розвитку та подолання диспропорцій шляхом перенесення ресурсів з одного регіону (більш спроможного) в інший (менш спроможний). Також можна засвідчити і той факт, що природа загроз економічній безпеці регіону може критися в трансрегіональному співробітництві, особливо коли таке співробітництво має рівень транскордонного і відбувається між регіонами різних держав. У такі процеси держава і її центральні органи влади можуть навіть не втручатися, забезпечивши лише організаційно-правові межі та можливості для співробітництва.

З точки зору прикладу України таке співробітництво розвивається в рамках єврорегіонів, а тому несе в собі певні загрози експорту з більш заможних регіонів європейських країн економічних ризиків у регіони України, зокрема, через надмірне насичення валютними ресурсами, відток продуктивних сил, зменшення ліквідної грошової маси або зменшення товарного потенціалу національних регіонів, що породжує надмірний попит на традиційні товари при низькій пропозиції. Такі спекулятивні процеси є характерними для більшості транскордонних регіонів. Вони не можуть ефективно долатися за рахунок інструментів загальнодержавної політики, а тому потребують розробки відповідних механізмів на рівні регіону. Це також означає, що економічна безпека регіону багато в чому залежить від спроможності регіону, а точніше, регіональної влади, формувати власну економічну політику.

На нашу думку, найважливішим завданням у контексті створення умов для формування стабільної системи економічної безпеки регіону має стати опти-

мальний розподіл повноважень між органами державної влади й органами місцевого самоврядування. Інститут делегування повноважень у сфері забезпечення економічної безпеки має бути настільки ефективним та оптимальним, щоби була досягнута висока оперативність управління економічними та безпековими процесами на рівні регіону. Такий рівень оперативності, який би задовольнив потреби своєчасного та точного впливу на ризики економічній безпеці регіонів, дасть змогу розвивати конкурентоспроможність такого регіону в межах країни, а також ефективно вирішувати завдання сталого розвитку. Найбільш оптимальним розподілом повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування вважатиметься така модель, за якої рівень економічної безпеки регіону буде об'єктивно вищим, ніж загальнодержавний або середній по державі рівень економічної безпеки регіонів.

Стосовно оцінки такого стану та показників економічної безпеки регіонів, то тут однозначна відповідь, на нашу думку, неможлива і навіть недоцільна, оскільки сама по собі система забезпечення економічної безпеки регіону – настільки комплексне явище, яке виміряти єдиними способами неможливо. Тут варто запроваджувати певний індикативний підхід, за якого будуть встановлюватися критерії досяжності стану економічної безпеки регіону або індикатори, які виявлятимуть найбільші ризики економічній безпеці такого регіону. При цьому до уваги братимуться фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, які складають найбільші ризики для економічної безпеки регіону.

У цьому контексті слухним є зауваження А. М. Гуменюка, який указує, що «загрози економічній безпеці обумовлені змінами зовнішніх та внутрішніх елементів середовища функціонування регіону, до того ж імовірність реалізації загрози тим вища, чим більша її інтенсивність. Рівень негативного впливу загроз на економічну безпеку регіону залежить від структури господарського комплексу та соціально-економічної ситуації в регіоні. Загрози економічній безпеці у галузях матеріального виробництва практично миттєво трансформуються у соціальну сферу регіону» [3]. Отже, на думку вченого, зміни в структурі економічних зв'язків регіону, а також зміни самої ринкової кон'юнктури можуть призводити до появи нових ризиків для економічної безпеки. Але слід зауважити, що саме такі зміни – зміни ринкового середовища – є об'єктивними з точки зору еволюції економічних відносин, а тому система управління та система забезпечення економічної безпеки регіону повинна чітко і своєчасно виявляти характер таких змін.

Якщо уявити економічну підсистему регіону як цілісний комплекс взаємопов'язаних процесів та зв'язків між різними суб'єктами, то цілком реальним є твердження щодо неминучості еволюції, погіршення чи в будь-який інший спосіб зміни рівноваги такої системи, зміни стабільності таких зв'язків. Тоді мова йде вже не стільки про причини таких змін, скільки про їх негативні наслідки для економічної безпеки регіону та способи запобігання подібним змінам у майбутньому.

Об'єктивним є твердження, що навіть еволюція та економічне зростання є потенційним джерелом негативного впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на стан економічної безпеки регіону. Така ситуація пояснюється тим, що економічний потенціал регіону не є категорією невичерпною чи відновлюваною. Це потенційна, прихована можливість постійного нарощування економічного потенціалу регіону, але таке нарощування відбувається в межах порівняння із темпами економічного зростання інших регіонів держави. Якщо брати об'єктивний вимір економічної спроможності окремого регіону, то він проявляється через ступінь його інклюзивності в глобальні економічні процеси.

Отже, абсолютно слушним буде зауваження дослідника, що «джерелом виникнення загроз економічній безпеці регіону є система економічних відносин не лише між суб'єктами ринку. Регіон у структурі ринкових відносин є самостійним господарюючим суб'єктом і вимушений самостійно забезпечувати економічну безпеку, передбачити і запобігти дії деструктивних чинників, які виникають як усередині держави, так і за її межами. Поєднання системного впливу ендогенних та екзогенних ризиків із регіональною диференціацією становить загрозу розвитку економіки регіону та національної економіки» [3].

Певною мірою ця теза знайшла своє відображення в Стратегії національної безпеки України, де зазначається, що типовими у внутрішньому безпековому середовищі всіх регіонів є такі загрози економічній безпеці [4]:

- відсутність чітко визначених стратегічних цілей, пріоритетних напрямів і завдань соціально-економічного, воєнно-економічного та науково-технічного розвитку України, а також ефективних механізмів концентрації ресурсів для досягнення таких цілей;

- високий рівень «тінізації» та криміналізації національної економіки, кримінально-кланова система розподілу суспільних ресурсів;

- зменшення добробуту домогосподарств та зростання рівня безробіття;

- активізація міграційних процесів унаслідок бойових дій;

- руйнування економіки та систем життєзабезпечення на тимчасово окупованих територіях, втрата їх людського потенціалу, незаконне вивезення виробничих фондів на територію Російської Федерації;

- наявні валютні ризики, неефективне використання коштів Державного і місцевих бюджетів.

Насправді, навіть цей нормативно встановлений перелік не є ані вичерпним, ані комплексним. Що ж стосується регіону як певного утворення субдержавного рівня, то, говорячи про ризики для його економічної безпеки, слід, по-перше, враховувати загальнодержавні тренди та тенденції економічного розвитку держави в цілому; по-друге, необхідно враховувати історичні та публічно-політичні умови становлення адміністративного поділу держави, тобто процесу формування саме такого регіонального розподілу; по-третє, важливим є врахування особливостей культурного, етнічного, ментального складу населення конкретного регіону, рівня економічного розвитку (наявний промисловий потенціал, традиційна орієнтація суб'єктів господарювання регіону тощо).

Загалом, на нашу думку, сукупність загроз економічній безпеці регіону слід розділити на три великі групи:

- перша група – внутрішні фактори дестабілізації економічної рівноваги та внутрішньорегіональні ризики. Їх природа криється виключно в тих процесах, які відбуваються в самому регіоні, у його економічній підсистемі. Активізація та перебіг таких ризиків також відбуваються в межах конкретного регіону і здебільшого не виходять за його адміністративні кордони. Власне, масштаби таких ризиків і є тим характеризуючим критерієм, який відносить конкретні ризики та загрози економічній безпеці регіонів до цієї групи;

- друга група – зовнішні загрози економічній безпеці регіонів субрегіонального рівня, які охоплюють своїм негативними наслідками та масштабами походження декілька регіонів. В умовах України така сукупність загроз може характеризуватися як територіальна, оскільки, говорячи про законодавче визначення регіону, слід чітко усвідомлювати, що під ним розуміється територія адміністративно-територіальної одиниці, які формують унітарний устрій України. Такі зовнішні ризики мають негативні наслідки не лише для конкретного регіону, але і для держави в цілому, оскільки можуть суттєво порушувати стабільність економічної систем і сталість господарських зв'язків для значних територій, що може при-

звести до негативних соціально-економічних наслідків. Що ж стосується економічної безпеки окремого регіону, то загрози такого рівня долаються засобами регіональної влади, але негативні наслідки все одно залишаються відчутними через тісну взаємодію господарської підсистеми регіону з господарськими підсистемами інших регіонів;

– третя група – зовнішні загальнодержавні ризики. Ці ризики мають не лише зовнішнє по відношенню до конкретного регіону походження, але і глобальні наслідки для окремого регіону. Особливо якщо такий регіон став епіцентром тієї загрози економічній безпеці, яка охопила країну в цілому. Такими ризиками можуть бути, наприклад, ризики, пов'язані із втратою великого промислового комплексу, сепаратистськими рухами тощо. Але самі причини для таких економічних загроз знаходяться за межами одного регіону. Перебіг таких загроз, їх активізація і ескалація переважно охоплюють одночасно декілька регіонів, одразу поширюючись з великою швидкістю через інклюзивність економічної системи регіону в загальнодержавну. Разом із тим і подолання таких загроз неможливе засобами та зусиллями виключно регіональної влади. Окремо слід звернути увагу на низку загроз економічній безпеці регіонів, які мають загальнодержавний характер, але походження яких є глобальним, тобто загрози, які виникли в одному економічному середовищі і потрапили до економічного середовища держави, завдавши негативних наслідків усім або великій кількості регіонів. Такими загрозами економічній безпеці можна вважати ті загрози, які призвели до глобальних економічних та фінансових криз 2008–2010 рр., коли відбулося тотальне падіння економічного зростання, деструкція та дисфункція багатьох економічних інститутів, виникла криза неплатоспроможності. Такі загрози практично неможливо передбачити і надзвичайно важко подолати на регіональному рівні. Загалом, усі без винятку види загроз економічній безпеці регіону, що мають загальнодержавний характер, практично неподоланні для окремого регіону в тому сенсі, що його економічна система зазнає надзвичайних втрат, а потреба у ресурсах для відновлення економічної безпеки буде такою, яка не може покриватися за рахунок внутрішньорегіонального потенціалу та резервів.

Слід зазначити, що економічні процеси та взаємопроникненість і взаємозалежність соціальних і публічно-політичних процесів від економічної ситуації – усе це є середовищем із потенційно великою ймовірністю настання негативних наслідків унаслідок безлічі причин та факторів. Ефективність управління не досягається за рахунок перевірених меха-

нізмів та засобів і не може вважатися стабільною чи усталеною відносно конкретного регіону. Загрози економічній безпеці регіонів майже завжди виникають не прогнозовано, хоча і з певною долею ймовірності та потенційності. Саме тому доцільною буде ще одна характеристика видів загроз економічній безпеці регіонів – за характером прояву.

Так, за характером прояву загрози можуть бути: відкритими, прихованими та латентними. Відкриті загрози – це така сукупність загроз, природа та характер перебігу яких відомі, а самі загрози передбачувані (падіння обсягів промислового виробництва, погіршення стану платоспроможності населення). До прихованих загроз можна віднести загрози, які не мають чіткого вираження чи чіткого негативного впливу на систему економічної безпеки регіону, але вплив яких на таку систему проявляється одразу і в досить негативній формі (тінізація економіки регіону, корупційні прояви). Латентні загрози – це такі загрози, які характеризуються одночасною відкритістю перебігу процесів при прихованості реальних ризиків для системи економічної безпеки регіону. Такими загрозами можуть бути, наприклад, загрози, пов'язані із тривалим вимиванням капіталу з регіону або відтоком робочої сили та людського капіталу.

Важливо розуміти, що загрози економічній безпеці регіону можна класифікувати і за низкою інших ознак. Однією із найбільш вдалим, на нашу думку, є класифікація за галузевою ознакою походження економічних загроз. За цього підходу вся сукупність загроз економічній безпеці регіону поділяється на загрози, що походять із промислового сектору, агропромислового сектору, фінансової сфери, сфери побутових послуг, будівельної галузі, сфери інфраструктури тощо. Такі загрози досить ефективно ідентифікуються, локалізуються і вирішуються, але важливим є завчасне їх розпізнавання з метою вироблення найбільш дієвих механізмів та інструментів подолання.

Головне слід розуміти, що будь-яке негативне за своєю природою соціально-економічне явище, навіть таке, яке напряду не зачіпає суто економічну підсистему регіону, так чи інакше може мати надзвичайні ризики для регіону. З метою нейтралізації таких ризиків слід використовувати процесний підхід, який об'єднує в собі сукупність інструментів та механізмів управління, розподілених за певними етапами і рівнями.

Сутність і важливість процесного підходу у сфері подолання загроз економічній безпеці регіону полягає в тому, що він дає змогу диференціювати інструменти державного управління залежно від кожного конкретного етапу управління. Так, наприклад, на етапі виявлення загроз економічній безпеці регі-

ону органи місцевого самоврядування та регіональні органи державної влади можуть застосовувати такі методи та інструменти управління, як: моніторинг, спостереження, контроль та ін.

У подальшому залежно від наступних етапів подолання загроз економічній безпеці регіонів органи управління відповідного рівня застосовують інші інструменти та механізми управління, які спрямовані на досягнення цілей конкретного етапу означеного тривалого процесу.

Процесний підхід характеризує процедурний аспект подолання загроз економічній безпеці регіону, що ж до його сутнісного наповнення, то тут слід наголосити лише на загальних напрямках, оскільки деталізувати кожен конкретний захід, напрям та засіб подолання загроз економічній безпеці регіону неможливо. Отже, серед найбільш загальних слід назвати такі:

1. Розширення можливостей промислового розвитку регіону, створення умов для стабільного функціонування наявного промислового комплексу. Цей напрям характеризується таким набором інструментів та механізмів управління, метою яких є забезпечення раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіону, стимулювання формування промислової системи та створення підприємств традиційних для регіону напрямів господарювання, підвищення якості системи логістики та інфраструктури регіону, орієнтованої на потреби промислового розвитку, забезпечення сталого попиту на продукцію промислового комплексу.

2. Стабілізація соціально-економічних процесів у регіоні запобігання соціальним ризикам у ньому. Цей напрям спрямовується на забезпечення високого рівня купівельної спроможності населення регіону і досягається через регулювання ринку праці, подолання рівня безробіття, монетизації регіональних пільгових програм, встановлення високого рівня заробітної плати та стандартів життя в регіоні. Цей напрям здебільшого пов'язаний із соціальною сферою та соціальним управлінням, однак в умовах подолання загроз економічній безпеці регіону його цінність полягає у створенні потенційно високого рівня внутрішньорегіонального спроможного попиту.

3. Стимулювання розвитку інфраструктури товарних та фінансових ринків. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають широкі можливості для стимулювання діяльності суб'єктів ринкової інфраструктури. Такі методи, починаючи від програм створення і підтримання діяльності вільних економічних зон і закінчуючи широкими перевагами у сфері податкового навантаження (зменшення, запровадження податкових кані-

кул тощо), мають на меті створення сприятливого бізнес-середовища, стимулювання інвестиційної активності як зовнішніх, так і внутрішніх суб'єктів господарської діяльності тощо. Такі засоби державного та регіонального управління мають велике значення не лише для мінімізації та подолання загроз економічній безпеці, але переважно для їх запобігання взагалі. Сприятливий інвестиційний клімат регіону забезпечуватиме його сталий розвиток.

Загалом, слід зауважити, що це лише загальні напрями подолання загроз економічній безпеці регіону. На нашу думку, доцільною є розробка певних методологічних підходів до управління системою економічної безпеки регіону в цілому, адже подолання загроз економічній безпеці та розробка алгоритму їх подолання мають стати лише окремим елементом таких методологічних програм, причому засоби подолання загроз економічній безпеці регіонів повинні мати певний алгоритм якщо не розробки конкретних із них, то принаймні запровадження їх у практичну сферу. Управління системою економічної безпеки регіонів повинно включати, на нашу думку, такі етапи:

– на першому етапі держава розробляє загальнодержавну політику у сфері забезпечення економічної безпеки, визначаючи бажаний рівень основних показників стабільності економічної системи;

– на другому етапі відбувається розробка загальнодержавної стратегії економічної безпеки (яка в умовах України на сьогодні є окремим елементом стратегії національної безпеки);

– на третьому етапі відбувається розробка програм соціально-економічного розвитку регіону засобами органів державної влади регіонального рівня із затвердженням відповідними органами публічної влади. Програми економічної безпеки регіонального рівня, як правило, не розробляються, однак у програмах соціально-економічного розвитку є окремі розділи, присвячені засобам подолання негативних наслідків та кризових явищ. Щоправда такі заходи мають низький рівень утилітарності, практичності та досить часто є методологічно однорідними без урахування соціально-економічних особливостей регіону;

– на четвертому етапі розробляються окремі програмні документи рівня місцевого самоврядування, спрямовані не стільки на подолання загроз економічній безпеці, скільки на забезпечення належного рівня економічного розвитку територій. Органи місцевого самоврядування можуть суттєво розширювати ті програмні заходи, які містяться в загальнодержавній стратегії економічної безпеки або в програмах соціально-економічного розвитку

регіону, оскільки мають можливості для перерозподілу ресурсів територіальної громади та фінансів місцевих бюджетів. Такий перерозподіл забезпечує важливу перевагу в системі забезпечення економічної безпеки органами місцевого самоврядування. Ідеться про оперативність реагування на ті загрози економічній безпеці окремої території та регіону, які виникають, ідентифікуються органами влади та долаються засобами концентрації ресурсів на необхідному напрямі.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що економічна безпека регіону і процес подолання загроз

економічній безпеці досягаються за рахунок послідовного встановлення цілей, завдань і напрямів у даній сфері із подальшою розробкою управлінського інструментарію їх реалізації та забезпечення. Такі цілі, напрями та завдання утворюють для органів управління субдержавного рівня певну систему орієнтирів у процесі розробки заходів і засобів досягнення цілей економічної безпеки. Вони не можуть вважатися методологією чи алгоритмом, але встановлюють такі орієнтири, досягнення яких декларується в якості напрямів регіональної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник О. О. Система загроз економічній безпеці. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Харків: НТУ «ХПІ», 2011. С. 97–103.
2. Єрмошенко М. М. Національні економічні інтереси: реалізація і захист. *Актуальні проблеми економіки*. 2001. № 1–2. С. 18–24.
3. Движение регионов России к инновационной экономике / под ред. А. Г. Гранберга, С. Д. Валентея. Москва: Наука, 2006. 402 с.
4. Романюк С. А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості: Регіональні дослідження : монографія. Київ : УАДУ, 2001. 112 с.

REFERENCES

1. Melnyk, O.O. (2011). Systema zahroz ekonomichnoi bezpeky [System of threats of economic security]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu „Kharkivskiyi politekhnichnyi instytut” – Bulletin of the National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”*. Kharkiv: NTU „KhPI”, 97–103 [in Ukrainian].
2. Yermoshenko, M.M. (2001). Natsionalni ekonomichni interesy: realizatsiia i zakhyst [National economic interests: realization and protection] *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*, 1–2, 18–24 [in Ukrainian].
3. Hranberha, A.H., Valenteia, S.D (Eds.). (2006). Dvyzhenye rehyonov Rossyy k ynnovatsyonnoi ekonomyye [Movement of the Russian regions to the innovation economy]. Moscow: Nauka [in Russian].
4. Romaniuk, S.A. (2001). *Polityka rehionalnoho rozvytku v Ukraini: suchasnyi stan i novi mozhlyvosti: Rehionalni doslidzhennia [Regional Development Policy in Ukraine: Current Situation and New Opportunities]*. Kyiv: UADU [in Ukrainian].

Е. М. БЕЛОУСОВ,

кандидат юридических наук, ведущий научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

УГРОЗЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕГИОНОВ ГОСУДАРСТВА И ПРОБЛЕМЫ ИХ КЛАССИФИКАЦИИ

Статья посвящена изучению угроз экономической безопасности региона государства и исследованы основные показатели, используемые для анализа ее состояния. Отдельно автором рассмотрены доктринальные источники и приведен перечень работ ученых, в сфере научных интересов которых находится экономическая безопасность региона.

Ключевые слова: экономическая безопасность, экономическая безопасность региона, обеспечение экономической безопасности региона.

E. M. BILOUSOV

PhD, Assistant Professor of the Department of International Law of Yaroslav Mudriy National Law University

THREAT OF STATE'S REGIONS ECONOMIC SECURITY AND PROBLEMS OF ITS CLASSIFICATION

Problem setting. As you know, the economic security of the region, despite the moderate level of industrial production and economic activity compared to the state level, is the subject of management with an extremely complex set of methodological tools for its provision.

Target of research. The purpose of the article is to attempt to define the concept of “threats to the economic security of the region”, identification its main types, as well as analysis the main risks.

Analysis of recent research and publications. The following scientists S. V. Valentei, A. G. Granberg, A. M. Gumenyuk, M. M. Yermoshenko, O. O. Melnyk, S. A. Romanuk have dedicated their works to studying issues of economic security of the region and the issues of threats to the economic security of the region.

Article's main body. As you know, the economic security of the region is the state of its economic subsystem, which supports and enables economic interests to be realized, it contributes to maintaining and enhancing the sustainability of territorial development, and ensures independence from the impact of internal and external threats.

According to the author's opinion, the most important task in the context of creating conditions for the formation of a stable system of economic security in the region should be the optimal distribution of powers between state authorities and local self-government bodies.

It should be noted the threats to the economic security of the regions have a dual nature: firstly, they have regional origin and their sources are in the region; and secondly, the economic threats of the region could be based in national policy and national processes.

In the article the author analyzes the main legislative and doctrinal sources, as the basis for the classification of risks of the economic security of the region and it has been carried out the division of its threats to the three main groups with the description of them.

Conclusions and prospects for the development. Thus, it can be argued that the economic security of the region and the process of overcoming the threats to economic security are achieved through the consistent establishment of goals, objectives and directions in this area, with the further development of management tools for their implementation and provision.

Білоусов Є. М. Загрози економічній безпеці регіонів держави та проблеми їх класифікації. *Право та інноваційне суспільство* : електрон. наук. вид. 2017. № 2 (9). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Belousov9.pdf>.